

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

נ.מ.

עין משפט
נר מצוה

ובללעי. כשכיל אשתי זו שמתחלה חטאתי בה כמו (בראשית ב) ויבן את הללע: שמהו ונאספו קרעו ולא דמו. אם קרעו לא מלאו דם: כי קדרש רבא. לטובה מעשה של דוד ונת שבע משלהם וספק אשת איש היא שהיואל למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו על מנת שאם ימות שמהא מגורשת מעשיו ולא תחוק ליבם וכל אונת הימים היא ספק מגורשת אם ממ מגורשת מתחילה ואם לא מת לא נגורשת: היא מואלת והיא שלחה. אע"פ שהיו מויליין אותה לשריפה לא אמרה להם ליהודה נבעלתי אלא שלחה לו למי שאלה לו אנכי: הרה ואם יודה הוא מעלמו יודה: עמיהו. עם אמו: באונאה אשהו. באונאת דברים לנערה: אונאה קרובה. לנא. פורענות אונאתה ממחר לנא: שמהא ספלת. אין לשנותו מלשון נקשה שמכנס מלת הקב"ה שיטמע תפלתו אצל אל תהיה יש לשנותו מלשון נקשה ולומר כזו אני בוטח שאין לדרך לשמוק ולא להחריש. אל תחרש אל תעשה אל תמן משמשין לשון נקשה ומשמין לשון עמיד כגון (תהלים קכא) אל יתן למוט הרי לשון נקשה ויאמר יעקב לא תמן לי תאומה (בראשית ל) הוא לשון עמיד: רק לא היה כחאבא. ספיה דקרא אשר הסתה אומה אויב אשמו: [אספק גולא. אשמן קטנה כסוף עלמך ושמע דבריה]: כל העפרים. של תפלה נעלו: חוץ משערי אונאה. הלועק על אונאת דברים אין השער נעל בפניו: הכל ע"י שליח. ופרעוים כל כל עבירות ע"י שליח: ובידו. לא מקרה לשליח: פגוד. מחיה שצין ספיה לנא מרום: אינו נעל. להפסקי ראייתן ען המקום אלא תמיד רואה אותם מן שיער: ובידו ארך. שמע שהיא תמיד אלא ומשמע בה: על פני ואין מחיה בינו לבין העבירה: אימיה גבולך שלום. כשחלג חטים ישביען הקציה: מכדא. כד שונתים בו שעורים: נקיש ואמי סגרא. הסגר מקשקש וכל. ואני שמעתי הכד מקשקש כדרך כל ריקס ששמע בו קול הצרה כשמקשקשין עליו: וידל ישראל. לעיל מנייה כמי ויחנן עליהם וישחיתו את יבול הארץ: אוקירו נשיכו. כדור נשומים: מחווא. עיר שהיה רבא דר צמחה קר שמה: הסכו חוליות. תנור העשוי חוליות מרפז ככשן כדרך כל מרק ואח"כ יצרף החוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא: ר"ס מטהר. שאין זה כלי מרק אלא צנן ענין כלי גללים וכלי אדמה שאין מקבלין טומאה: וחכמים מעמאין. דלולי נתר חוליות. שאר תנורים שלהם היו עשויים ענין קדירות גדולות ופיו למעלה וזרף ככשן כשאר קדירות ומטלטלים אלא שהיה מושיבו על הארץ או על הדף ומדניק את טפילות הטיט כפי על כולו לעשותו עב שיקלוג ויחזיק את חמומו: עכנאי

הגהות הב"ח

(א) חוב' ד"ה חסדי ובי הדה והטורה לנ"ל ויפתי והטמה נמק:

גליון הש"ס

גם יש לו חלק לעוה"ב. עין פטור דף ד ע"כ חוס' ד"ה היה מלחמו:

מוסף רש"י

אל דמעתי אל תחרש. מלא חסדי את דמעתי מלה. שבע מניה נגלות היא לפניו ואין לרין להפלה אלא שמתקבל לפניו וברכות כד: החבר וחוליות. תנור כלי מרק שהוא עשוי כלי ומטלטל ומחילת דמייה מן הטיט ומרפז ככשן כשאר קדירות. ואם נעמה הרישו המנוח מלה ואם נעל בענין זה שמתכו סבי סבי כחוליות עגולות וסוד ויבירו כטיט של חול בין חוליא לחוליא. רבי אליעזר מטהר. עולמות. שאינו עוד ככלי מרק שאם נשקף ככשן וחכמים מעמאין (ברכות י"ט).

נזח לו לאדם שיבא על ספק אשת איש בו'. נקט הכי משום דבת שבע ספק אשת איש הוא ופי' נקוטרכס משום דכל היואל למלחמת בית דוד כותב גט לאשתו ע"מ שאם ימות יגרשנה ולא תחוק ליבם וכל אונת הימים היא ספק מגורשת וק' לר"מ דא"כ אין זה כל היואל אלא דוקא שיש להם אחין ואין להם צניי מיהו נקוטרכס ללא דוקא נקט יבם אלא שלא תמנעו ועוד קשה לר"מ דאמר במסכת שבת (ד' נו. ושם ד"ה גט) כל האומר דוד מטא אינו אלא טועה אמאי והא חזר ארוכה מן המלחמה אה"כ ומיהו יש לדחות שהיו מתנין אם לא יחזור צפוק המלחמה ועוד קשה דמניא צפ' בני שאחזו (גיטין 97 עג. ושם ד"ה אמר) מה היה צלותן הימים רבי יהודה אומר הרי היא כאלה אשת לכל דבריה ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ואפילו לרבי יוסי מטא דוד לאינה מגורשת ודאי וכו' דהתם בלא אמר מעשיו דמוקי לה בגמרא באומר מעת שאני בעולם כלומר שעה אחת קודם מיתתי ובמלחמת צינת] דוד היו כותבים מהיום ה' קמני בדיא צמוספתא מהיום אם מתי הימים שניתיים רבי יהודה אומר היא כאלה אשת ומתני דמי שאחזו (שם) נמי מוכח דאמר מהיום דלדלעיל מנייה קאי והא דאמר בגמרא באומר מעת שאני בעולם מפ' ר"מ וכו' דפירשו עשה כלומר מעת שהיא בעולם משום כיון דאמר אם מתי מתכוין לרחק הגרושין כמו שיוכל ואינו רואה שמתגרש על סמךן למיתמו והא דקאמר מהיום להראות שהוא רואה שיחולו גרושין (ס' מהיום) ומפ' ר"מ דבמלחמת בית דוד היו מוגרשין לגמרי בלא שום תנאי אלא היו עושין הדבר בזנעה כדי שלא יהו סופלין על נשומיהם לנושאין לך קרו להו ספק אשת איש ולכל הפי' קשה דאפילו בל על אשת איש ודאי טוב ממלכין מדקאמר דוד הגא על אשת איש מיתמו כחנן ויש לו חלק לעולם בנא אצל מלכין בו'.

נזח לו לאדם שיבא על ספק אשת איש ואל ילכין פני חבירו ברבים מנ"ל מדרש רבא ודרש רבא מאי דכתיב יובלעתי שמהו ונאספו קרעו ולא דמו אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע גלוי וידוע לפניך שאם היו מקרעים בשרי לא היה דמי שותת לארץ ולא עוד אלא אפילו בשעה שעוסקין בנגעים ואהלות אומרים לי דוד הבא על אשת איש מיתמו במה ואני אומר להם "מיתתו כחנן" ויש לו חלק לעוה"ב אבל "המלכין את פני חבירו ברבים אין לו חלק לעוה"ב" (ו' ואמר) אמר רב חנא בר ביזאא אמר רב ואמרי לה אמר רב א"ר יוחנן משום רשב"י נזח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילכין פני חבירו ברבים מנ"ל מתמר דכתיב היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה אמר רב חננא בריה דרב אידי מאי דכתיב ואל תונו איש את עמיתו כעם שאתך בתורה ובמצות אל תונוהו אמר רב יעלולם היא אדם והיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתי מצויה אונאתה קרובה א"ר אלעזר מיום שנחרב בית המקדש נגעלו שערי תפלה שנאמר יבם כי אזעק ואשוע שחם תפלתי ואע"פ ששערי תפלה נגעלו שערי דמעות לא נגעלו שנאמר שמעיה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש ואמר רב כל ההולך בעצת אשתו נופל בגיהנם שנאמר רק לא היה כאחאב וגו' א"ל רב פפא לאביי והא אמרי אינשי איתתך גוצא גחין ותלחוש לה לא קשיא הא במילי דעלמא והא במילי דביתא לישנא אחרינא הא במילי דשמיא והא במילי דעלמא אמר רב חסדא יכל השערים נגעלים חוץ משערי אונאה שנאמר הנה ה' נצב על חומת אנך ובידו אנך א"ר אלעזר הכל נפרע בידי שליח חוץ מאונאה שנאמר ובידו אנך א"ר אבהו ג' אין הפרגוד נגעל בפניהם אונאה וגול וע"ז אונאה דכתיב ובידו אנך גול דכתיב חמם ושוד ישמע בה על פני תמיד ע"ז דכתיב העם המכעיסים אותי על פני תמיד [וגו'] אמר רב יהודה לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו שאין מריבה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא על עסקי תבואה שנאמר והשם גבולך שלום חלב חטים ישביעך אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי כמשלם שערי מכדא נקיש ואמי תיגרא בביתא אמר רב חננא בר פפא לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו שלא נקראו ישראל דלים אלא על וגו' וכתיב ויחננו עליהם וגו' וכתיב וידל ישראל מאד מפני מדין (ו' וא"ר) חלבו לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה באדם שישלם אשתו שנאמר ולאברם הטוב בעבורה והיינו דאמר להו רבא לבני מחווא אוקירו לנשיכו כי היכי דתתעתרו תנן התם ה' חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא ר"א מטהר וחכמים מטמאין וזה

נזח לו לאדם שיבא על ספק אשת איש בו'. נקט הכי משום דבת שבע ספק אשת איש הוא ופי' נקוטרכס משום דכל היואל למלחמת בית דוד כותב גט לאשתו ע"מ שאם ימות יגרשנה ולא תחוק ליבם וכל אונת הימים היא ספק מגורשת וק' לר"מ דא"כ אין זה כל היואל אלא דוקא שיש להם אחין ואין להם צניי מיהו נקוטרכס ללא דוקא נקט יבם אלא שלא תמנעו ועוד קשה לר"מ דאמר במסכת שבת (ד' נו. ושם ד"ה גט) כל האומר דוד מטא אינו אלא טועה אמאי והא חזר ארוכה מן המלחמה אה"כ ומיהו יש לדחות שהיו מתנין אם לא יחזור צפוק המלחמה ועוד קשה דמניא צפ' בני שאחזו (גיטין 97 עג. ושם ד"ה אמר) מה היה צלותן הימים רבי יהודה אומר הרי היא כאלה אשת לכל דבריה ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ואפילו לרבי יוסי מטא דוד לאינה מגורשת ודאי וכו' דהתם בלא אמר מעשיו דמוקי לה בגמרא באומר מעת שאני בעולם כלומר שעה אחת קודם מיתתי ובמלחמת צינת] דוד היו כותבים מהיום ה' קמני בדיא צמוספתא מהיום אם מתי הימים שניתיים רבי יהודה אומר היא כאלה אשת ומתני דמי שאחזו (שם) נמי מוכח דאמר מהיום דלדלעיל מנייה קאי והא דאמר בגמרא באומר מעת שאני בעולם מפ' ר"מ וכו' דפירשו עשה כלומר מעת שהיא בעולם משום כיון דאמר אם מתי מתכוין לרחק הגרושין כמו שיוכל ואינו רואה שמתגרש על סמךן למיתמו והא דקאמר מהיום להראות שהוא רואה שיחולו גרושין (ס' מהיום) ומפ' ר"מ דבמלחמת בית דוד היו מוגרשין לגמרי בלא שום תנאי אלא היו עושין הדבר בזנעה כדי שלא יהו סופלין על נשומיהם לנושאין לך קרו להו ספק אשת איש ולכל הפי' קשה דאפילו בל על אשת איש ודאי טוב ממלכין מדקאמר דוד הגא על אשת איש מיתמו כחנן ויש לו חלק לעולם בנא אצל מלכין בו'.

קפב א מ"י פ"א מהל' אוקירו ויהא הל' ו סמנ לאון קב: ב [מ"י] מהל' דעות הל' ח ופי' מהל' משנה הל' יד טושי' ע"מ סמן ג טושי' לט: קפג א טושי' ע"מ ס' רכח טושי' א בהנ"ל: קפד ד מ"י פט"ו מהל' אשיות הלכה י' סמנ לאון קפא טושי' ע"מ ס' רכח טושי' ג: קפה ה מ"י פ"ד מהל' ממירה הלכה י' סמנ ש טושי' ע"מ טושי' ט: קפו ו מ"י פט"ו מהל' אשיות הלכה י' קפו ז מ"י פט"ו מהל' כלם הלכה ה:

תורה אור השלם

- ובלעלי שמחו ונאספו ונאספו ע"ל נביא ולא ידעתי קרעו ולא דמו: תהלים לה טו
- הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר נא למי התרומת והפחיתים והמטה האלה: בראשית לה כה
- ולא תונו אש את עמיתו ויראת מאלריך כי אני א' אלהיכם: ויקרא כז ח
- גם כי אזעק ואשוע שחם תפלתי: איכה ג ח
- שמעתי תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש כי גר אנכי עמך תושב ככל אבותי: תהלים טו יג
- רק לא יהיה כאחאב אשר התמרד לעשות הרע בעיני ה' אשר אהבתי אתו איובל אשתו: תהלים א כה
- בה הריני והנה ארני נצב על חומת אנך ובידו אנך: עמוס ו ז
- בדיקור בור מיתמי כן חקרה ר'עמה חסד ושד ישמעיה על פני תמיד תלי וקפד: ורמיהו ו ז
- העם המכעיסים אותי על פני תמיד ובהים בגנות ומקשקש על ישעיהו סה ג
- העם גבולך שלום חלב חטים ישביעך: תהלים קמז יד
- והיה אם ירע ישראל ועלה מדין ועמלק ובני קדם ועלו עליה: שופטים י
- והינו ויהיו עליהם וישחיתו את יבול הארץ עד בואך עזה ולא ישאירו מתיקה בישראל ושה ושוד וחמור: שופטים ז ד
- וידל ישראל מאד מפני מדין ויזעקו בני ישראל אל ה': שופטים י
- ולאברם היטיב בעבורה ויהי לו צאן וקרן וחמרים ועבדים ושפחה ותאנת וגמלים: בראשית יב טו

(א) וברכות נב. עירובין ו. פסחים קד. יבמות ד. חולין מד. (ב) ברכות יט. (ג) ס"א פ"ה ד' (ד) פ"י על זה מתנא בהרבות יב. רש"י ד"ה א"ל מפני שמוקדן. (ה) (מתנא כ"ג, א) (ו) ע"י מריק טו כ"ט, א, (ז) ד"ה לא אמר ד"ה לחלו נמין, (ח) ע"י מוס' מריק טו: ד"ה לא אשאל ומוקדן. דגה ז: ד"ה הקשה, (ט) גי' מהר"ם ורש"א הד"מ.

הגהות הב"ח

(א) גבי ב"ח צ"ל שצ"ל אש"ח תפח כ"ל וכן צ"ל:

גליון הש"ס

ג"ח הוהירא תורה בל"ז פקוקות. ע"י קדושין דף ע"ב מוספת ד"ה קשים דנקטו כ"ד מקומות: שם מפני שסוד. ע"י צ"ח ד"ה הרוות דף ג' ע"א ד"ה אמר להו:

מוסף רש"י

כעכבא זר. כמס' זה שספק עלמו בעגולה (ברכות יט.). אותו היום הביאר כל טהרות. שנעשו בתנור זה או שנעשו בחירו והיה ר' אליעזר מטהקן וחס שרפוס (שם). ונמנו עליו. שאל לקבוע הלכה כמותו (פסחים יט.). וברכותו. לפי שהינה מהלך לחלוק דגרי זה (ברכות יט.). שפורר. מנהגו. כמו (ירמיה ב' כ"א) סורי הצפן (רש"י ב"ח"י) א, י"ב הכה, שער שלו הוא (המפרש הוריות י"ג).

עכנאי. נחש דרכו לעשות בעגולה להכניס ונצו אלל פיו: כל עכרוס עטיהר ר"א. ע"י מעשה שאירע נשאלה הלכה זו צבית המדרש שנפלה טומאה לאור תנור זה וחזרו ועשאו על גביו טהרות וטיהרם ר"א והניחו ושרפוס לפניו: לבש שחורים. ע"י נער ואכל: אף הוא קרע בגדיו.

שהמנודה חייב נקריעה: ומוקדן מנעלו. שהמנודה אסור בנעילת הסנדל צמו"ק (ד' טו:): ונשמע. מן הכסף: טפת. מתקלקל: אך גדול. מכה גדולה: ר"ג. נשיא היה ועל פיו נעשה: שלא ירבו מחלוקות. שלא ירגיל הימית לחלוק על המרוכז: אימא שלום. כך שמה: בין מביא לחסר. סבורה היתה שיהא החדש חסר וקבוע ציוס ל' ולא יפול ציוס החדש על פניו והיה מלא ולא נקבע עד יוס שלשים ואחד ולא מהרה בו ציוס ל' ונפל על פניו: מצוה אבי אכא. מצוה אבי המשפחה שבת נשיאים היתה והם מצוה דוד: מוקדן משערי אונסה. לפי שצ"ע הל"ז היא וקרוב להוריד דמעות: המאנה א"ח הגר. ואלמא דברים: הלאו. דוחקו: (א) לא תפיה לו כנושה. הוא שדוקו למצוה חובו: ה"ג אבי שנה מאנה דכתיב ביה תלפא אבי לא טונה לא טונו אוסו ולא טונו איש א"ח עמיסו וגר ככלל עמיסו הוא: לוחלו נמי תלפא כתיב צ"ח. וגר לא תלחץ ולא תלחצנו ולא תהיה לו כנושה: מוס שדך אל סאמר להכרך. כיון דגרס הייתס גנאי הוא ל"כ להזכיר שם גירות: מגן תלפא ליה זקיפא בדיוסקיה לא נימא להכריה זקיף צניסא. מי שיש לו תלוי במשפחתו לא יאמר לעבדו או לזן ביתו תלה ל' דג זה שכל שם תלייה גנאי הוא לו: מתנ"י. אין מערבין פירות בפירות. צלל הצוה שאומר פירות שדה פלוני אי מוכר לך כך וכך סאין לא יערבנו בפירות שדה אחרת: ואין

זה תנור של עכנאי. יש דגרכ חכנאי וכן צירושלמי וכן זה נחש ושמה צלל התנור שהיה עושה שמו כן: לא בשמים היא. והא דלאמר צ"ק דינמות (ד' יד. וש ד"ה רבי) דהלכה ככ"ה משום דילאח לחלוק על דברי תורה דכתיב אחרי רבים להטות אבל התם ארצה כ"ה רובא אי לאו דהוה מספקא לן אי אולינן צמר רובא משום דכ"ה הוה מריפי טובא ועוד דלחן לא ילאה צמ קול אלא משום כבודו דר"א שאמר מן השמים יוכיחו והא דלאמר התם רבי יהושע הוא דלאמר אין משמינן צבת קול ולא שמעינן ליה לרי יהושע אלא על צ"ק דהאי מעשה דר"א דהכא התם דייק מדקאמר לא בשמים היא ככר ניתנה לנו תורה מסיני משמע דכשום מקוס אין משמינן: קה"יך ואמר נצחוני בני. והא דלאמר צריש ע"ז (ד' ג:): מיוס שחכר בהמ"ק אין שמוק לפני הקב"ה היינו קבוע והכא מילתא דנדימותא בעלמא הוא דלאמר: וקרע בגדיו וחלץ בגדיו. אין להוכיח מכאן הא דמנעיה ליה צמועד קטן (ד' טו: וש ד"ה לא) אס מנודה צריק קריעת בגדים וחלון מנעל דלמא הכא לנערא בעלמא הוא דעבד הכי:

זה הוא תנור של עכנאי מאי עכנאי אמר רב יהודה אמר שמואל שהקיפו דברים כעכנאי זו וטמאוהו תנא באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו אמר להם אם הלכה כמותי חרוב זה יוכיח נעקר חרוב ממקומו מאה אמה ואמרי לה ארבע מאות אמה אמרו לו אין מביאין ראייה מן החרוב חזר ואמר להם אם הלכה כמותי אמת המים יוכיחו חזרו אמת המים לאחוריהם אמרו לו אין מביאין ראייה מאמת המים חזר ואמר להם אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו הטו כותלי בית המדרש ליפול גער בהם רבי יהושע אמר להם אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע ולא זקפו מפני כבודו של ר"א ועדיין מטין ועומדין חזר ואמר להם אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו יצאתה בת קול ואמרה מה לכם אצל ר"א שהלכה כמותו בכ"מ עמד רבי יהושע על רגליו ואמר ואלא בשמים היא מאי לא בשמים היא אמר רבי ירמיה שכבר נתנה תורה מהר סיני (א) אין אנו משגיחין בבת קול שכבר כתבת בהר סיני בתורה (ב) אחרי רבים להטות אשכחיה רבי נתן לאלוהי א"ל מאי עביד קוב"ה בההיא שעתא א"ל קא חייד ואמר נצחוני בני נצחוני בני אמרו (ג) אותו היום הביאו כל טהרות שטיהר ר"א ושרפוס באש ונמנו עליו וברכוהו ואמרו מי ילך ויודיעו אמר להם ר"ע אני אלך שמיא ילך אדם שאינו הגון ויודיעו ונמצא מחריב את כל העולם כולו מה עשה ר"ע לבש שחורים ונתעמף שחורים וישב לפניו ברחוק ארבע

אמות אמר לו ר"א עקיבא מה יום מיומים אמר לו רבי כמדומה לי שחכירים בדילים מוכך אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעלו ונשמט וישב על גבי קרקע ולגו עיניו דמעות לקה העולם שלישי בזיתים ושלישי בחמים ושלישי בשעורים ויש אומרים אף בצק שבידי אשה (א) טפח תנא (ב) אך גדול היה באותו היום שבכל מקום שנתן בו עיניו ר"א נשרף ואף ר"ג היה בא כספינה עמד עליו נחשול למבעו אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבנו של עולם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל נח הים מועפו אימא שלום דביתהו דר"א אחתיה דר"ג הואי מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקה ליה לר"א למיפל על אפיה ההוא יומא ריש ירחא הוה ואיחלף לה בין מלא לחסר איכא דאמרי אתא עניא וקאי אבבא אפיקא ליה ריפתא אשכחתייה דנפל על אנפיה אמרה ליה קום קטלית לאחי אדהכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשכיב אמר לה מנא ידעת אמרה ליה כך מקובלני מבית אבי אבא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה תנו רבנן (ה) המאנה את הגר עובר בשלשה לאוין והלוהצו עובר בשנים מאי שנא מאנה דכתיבי שלשה לאוין (ג) וגר לא תונה (ד) וכי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו (ה) ולא תונו איש את עמיתו וגר בכלל עמיתו הוא לוחצו נמי שלשה כתיבי (ג) ולא תלחצנו (ג) וגר לא תלחץ (ז) ולא תהיה לו כנושה וגר בכלל הוא אלא יאחד זה ואחד זה בשלשה תניא רבי אליעזר הגדול אומר מפני מה (א) הוהירא תורה בל"ו מקומות ואמרי לה במ"ו מקומות בנר (ב) מפני (ג) שסודו רע מאי דכתיב וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים (ד) (תנינא) רבי נתן אומר מום שבך אל תאמר לחברך והיינו דאמרי אינשי דזקיף ליה זקיפא בדיוסקיה לא נימא ליה לחבריה זקיף ביניתי: (א) אין מערבין פירות בפירות אפי' חדשים בחדשים ואין

קפח א מ"י פ"ע מהל' יסודי המורה הל' ה': קפח ב ג ד מ"ד פ"י מהל' מורה הל' טו טו סג לאין קפח טו ט"ע ח"ת פי' רכח ספיק ב': קצ ה מ"י ע"ס פ"י מהל' ה סג לאין קע קאו טו ט"ע ע"ס ספיק י':

תורה אור השלם 1 לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו ושמענו אתה ונעשנה דברים ל' 2 לא תהיה אחרי רבים לרעת ולא תענה על רב לנתת אחרי רבים להטות: שמות כג ב 3 וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים: שמות כב ב 4 ובי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו: ויקרא יט ג 5 ולא תונו איש את עמיתו וראת מאליהו כי אני ה' אלהיכם: ויקרא כה ז 6 וגר לא תלחץ ואמם ידעם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים: שמות כג ט 7 אם פסח תלחץ את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנושה לא תשימון עליו נשתי: שמות כב כד

מבית אבי אבא. פי' כקונטרס מצוה דוד אבי משפחה שבת נשיאים היתה והם מצוה דוד: ט' חוץ משערי אונאה. לפי שצ"ע הל"ז הוא קרוב להוריד דמעות משמע משום דנפקא לעיל מקרא דמהל"ס דשערי דמעה לא ננעלו ונחנס דמק כן דהא דריש לעיל רב חסדא צהדיא מדכתיב הנה ה' נצט על חומת א"ח ושמה מצוה רבן גמליאל היתה מקובלת שהיה אבי המשפחה ולאו אדוד קאמר כדלשכחן נמי (ר"ה ד' סג) דלאמר רבן גמליאל מקובלני מצוה אבי אכא שפעמים צא צהריכה כו': ואמרי לה במ"ו. יש מפרש משום דחשיב כי גרים הייתם וכיוצא בזה:

ואין באותו היום שבכל מקום שנתן בו עיניו ר"א נשרף ואף ר"ג היה בא כספינה עמד עליו נחשול למבעו אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבנו של עולם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל נח הים מועפו אימא שלום דביתהו דר"א אחתיה דר"ג הואי מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקה ליה לר"א למיפל על אפיה ההוא יומא ריש ירחא הוה ואיחלף לה בין מלא לחסר איכא דאמרי אתא עניא וקאי אבבא אפיקא ליה ריפתא אשכחתייה דנפל על אנפיה אמרה ליה קום קטלית לאחי אדהכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשכיב אמר לה מנא ידעת אמרה ליה כך מקובלני מבית אבי אבא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה תנו רבנן (ה) המאנה את הגר עובר בשלשה לאוין והלוהצו עובר בשנים מאי שנא מאנה דכתיבי שלשה לאוין (ג) וגר לא תונה (ד) וכי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו (ה) ולא תונו איש את עמיתו וגר בכלל עמיתו הוא לוחצו נמי שלשה כתיבי (ג) ולא תלחצנו (ג) וגר לא תלחץ (ז) ולא תהיה לו כנושה וגר בכלל הוא אלא יאחד זה ואחד זה בשלשה תניא רבי אליעזר הגדול אומר מפני מה (א) הוהירא תורה בל"ו מקומות ואמרי לה במ"ו מקומות בנר (ב) מפני (ג) שסודו רע מאי דכתיב וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים (ד) (תנינא) רבי נתן אומר מום שבך אל תאמר לחברך והיינו דאמרי אינשי דזקיף ליה זקיפא בדיוסקיה לא נימא ליה לחבריה זקיף ביניתי: (א) אין מערבין פירות בפירות אפי' חדשים בחדשים ואין

אמות אמר לו ר"א עקיבא מה יום מיומים אמר לו רבי כמדומה לי שחכירים בדילים מוכך אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעלו ונשמט וישב על גבי קרקע ולגו עיניו דמעות לקה העולם שלישי בזיתים ושלישי בחמים ושלישי בשעורים ויש אומרים אף בצק שבידי אשה (א) טפח תנא (ב) אך גדול היה באותו היום שבכל מקום שנתן בו עיניו ר"א נשרף ואף ר"ג היה בא כספינה עמד עליו נחשול למבעו אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבנו של עולם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל נח הים מועפו אימא שלום דביתהו דר"א אחתיה דר"ג הואי מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקה ליה לר"א למיפל על אפיה ההוא יומא ריש ירחא הוה ואיחלף לה בין מלא לחסר איכא דאמרי אתא עניא וקאי אבבא אפיקא ליה ריפתא אשכחתייה דנפל על אנפיה אמרה ליה קום קטלית לאחי אדהכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשכיב אמר לה מנא ידעת אמרה ליה כך מקובלני מבית אבי אבא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה תנו רבנן (ה) המאנה את הגר עובר בשלשה לאוין והלוהצו עובר בשנים מאי שנא מאנה דכתיבי שלשה לאוין (ג) וגר לא תונה (ד) וכי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו (ה) ולא תונו איש את עמיתו וגר בכלל עמיתו הוא לוחצו נמי שלשה כתיבי (ג) ולא תלחצנו (ג) וגר לא תלחץ (ז) ולא תהיה לו כנושה וגר בכלל הוא אלא יאחד זה ואחד זה בשלשה תניא רבי אליעזר הגדול אומר מפני מה (א) הוהירא תורה בל"ו מקומות ואמרי לה במ"ו מקומות בנר (ב) מפני (ג) שסודו רע מאי דכתיב וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים (ד) (תנינא) רבי נתן אומר מום שבך אל תאמר לחברך והיינו דאמרי אינשי דזקיף ליה זקיפא בדיוסקיה לא נימא ליה לחבריה זקיף ביניתי: (א) אין מערבין פירות בפירות אפי' חדשים בחדשים ואין

Bava Metzia 59b

We learnt elsewhere: If he cut it into separate tiles, placing sand between each tile: R. Eliezer declared it clean, and the Sages declared it unclean; and this was the oven of 'Aknai.

Why [the oven of] 'Aknai? — Said Rab Judah in Samuel's name: [It means] that they encompassed it with arguments² as a snake, and proved it unclean. It has been taught: On that day R. Eliezer brought forward every imaginable argument, but they did not accept them. Said he to them: 'If the halachah agrees with me, let this carob-tree prove it!'

Thereupon the carob-tree was torn a hundred cubits out of its place — others affirm, four hundred cubits. 'No proof can be brought from a carob-tree,' they retorted.

Again he said to them: 'If the halachah agrees with me, let the stream of water prove it!' Whereupon the stream of water flowed backwards — 'No proof can be brought from a stream of water,' they rejoined.

Again he urged: 'If the halachah agrees with me, let the walls of the schoolhouse prove it,' whereupon the walls inclined to fall.

But R. Joshua rebuked them, saying: 'When scholars are engaged in a halachic dispute, what have ye to interfere?' Hence they did not fall, in honour of R. Joshua, nor did they resume the upright, in honour of R. Eliezer; and they are still standing thus inclined.

Again he said to them: 'If the halachah agrees with me, let it be proved from Heaven!' Whereupon a Heavenly Voice cried out: 'Why do ye dispute with R. Eliezer, seeing that in all matters the halachah agrees with him!'

But R. Joshua arose and exclaimed: 'It is not in heaven.'

What did he mean by this? — Said R. Jeremiah: That the Torah had already been given at Mount Sinai; we pay no attention to a Heavenly Voice, because Thou hast long since written in the Torah at Mount Sinai, After the majority must one incline.